

SONUÇ

Kemal Gözler, *Hukuk Dilinin Öz Türkçeleşmesi Üzerine*, Bursa, Ekin, 2021, s.135-137' den alınmadır. © K. Gözler. Çoğaltılamaz ve başka sitelerde yayınlanamaz. <https://www.anayasa.gen.tr/hdot.htm>

Genel dilde olduğu gibi hukuk dilinde de öz Türkçeleşme süreci işliyor. Ne var ki bu süreç, sorunlardan uzak bir süreç değil. Her hukukçu, hukuk ile ilgili konularda yazarken veya konuşurken, her gün bu sorunlarla karşılaşılıyor.

Öz Türkçeleşme sürecine bir bütün olarak karşı veya taraftar olmanın bir anlamı yok. Zaten bu süreç kendi dinamikleriyle çalışıyor. Bu sürece bir bütün olarak karşı çıkmak veya bu süreci bir bütün olarak savunmak yerine, bu süreçte karşılaşılan sorunları tek tek kelime bazında tartışmakta yarar vardır. Diğer bir ifadeyle, öz Türkçe süreci karşısında ideolojik değil, teknik bir yaklaşım içinde olmak daha doğrudur.

Hukuk dilinin öz Türkçeleşmesi süreci, doğal ve kuvveti kendinden gelen, sahih bir süreçtir. Bu süreci tersine çevirmenin imkan ve ihtimali yoktur. Ancak bunun böyle olması, her öz Türkçe kelimenin içerik olarak doğru olduğu anlamına gelmez. Bazı durumlarda yabancı köklü terim yerine kullanılan öz Türkçe terim yanlış olabilmektedir.

Yukarıda bunlara örnekler verdim. Bazen de tam anlamıyla yanlış olmasa bile yeni terimde eksik veya tartışmaya açık yanlar olmaktadır. Yukarıda bunlara da örnekler verdim. Bazen de öz Türkçeleşme dilde fakirleşmeye yol açmaktadır. Tüm bu durumlarda, öz Türkçe konusunda dikkatli olmak, üretilen yeni terimleri kullanmamak veya bunların yerine doğrularını üretmeye çalışmak lazımdır.

Beğensek de beğenmesek de hukuk dilimiz çok büyük ölçüde öz Türkçeleşti ve daha da öz Türkçeleşecek. Bu süreci tersine çeviremeyeceğimize göre, hiç olmazsa, bu süreçte içerik olarak hatalı olan veya dilimizi fakirleştiren kelimelerden elden geldiğince uzak durmakta yarar var.

* * *

Türkiye’de hukuk dilinin öz Türkçeleşmesi süreci sancısız bir süreç olmamıştır. Bu süreçte pek çok problemler yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Bu kitapta da bu problemlere pek çok örnek verilmiştir. Ancak bunlara bakarak, Türkiye’de öz Türkçeleşme sürecinin başarısız olduğu söylenemez. Tersine öz Türkçeleşme süreci çok büyük ölçüde başarılı olmuştur. Bunun ispatı çok basit: 1900’lerin başında yazılmış ortalama bir hukuk metnini alıp okuyunuz, bir de bugünlerde yazılmış ortalama bir hukuk metnini alıp okuyunuz. Aradaki farkı göreceksiniz.

Hukuk dilinin öz Türkçeleşmesinde başarı oranı nedir? Öncelikle belirtelim ki, “başarılı” öz Türkçeleştirmeden bahsedebilmek için eski bir kelimenin karşılığı olarak bulunan öz Türkçe kelimenin hem içerik olarak doğru ol-

ması, hem de tutmuş olması gerekir. Hâliyle başarı konusunda bir oran vermek çok zordur.

Bunun için belki şöyle iki aşamalı bir çalışma tasarlanabilir:

1. 1900'lerin başında yazılmış ortalama bir hukuk kitabında kullanılan öz Türkçe kelime sayısı, bu kitapta geçen toplam kelime sayısının yüzde kaçtıydı?
2. Bugün yazılmış ortalama bir hukuk kitabında kullanılan öz Türkçe kelime sayısı, bu kitapta geçen toplam kelime sayısının yüzde kaçtır?

Bu iki oran arasında, ikincisi lehine olan fark, öz Türkçeleştirmenin başarısını gösterecektir.

Benim böyle bir çalışma yapmaya imkan ve zamanım yok. Böyle bir çalışma yapmadan burada bir oran vermem yanlış olur. Ancak bu konularda tecrübe sahibi bir olarak, ben, öz Türkçeleşmenin günümüzde çok büyük ölçüde başarıya ulaştığını gözlemlediğimi söylemek isterim.

En azından şunun söylenebileceği konusunda tereddüdüm yok: *Yüz sene evvel neşredilen vasatî bir hukuk kitabında istimal edilen kelimelerin kahir ekseriyeti Arapça menşeli iken*, günümüzde yayınlanan ortalama bir hukuk kitabında kullanılan sözcüklerin ezici çoğunluğu öz Türkçedir.

Sonuç olarak, sorunları da olsa, hukuk dilinde öz Türkçeleşmenin çok büyük ölçüde başarılı olduğu söylenebilir. ■